

Den Norske Kirke

Oppsummering av revisjonen

Regnskapsåret avsluttet 31. desember 2021
14. mars 2022

Statsautoriserte revisorer
Ernst & Young AS

Dronning Eufemias gate 6,
Oslo Atrium, P.O.Box 1156, NO-0107 Oslo

Medlem av Den norske Revisorforening
Foretaksregisteret: 976 389 387 mva

Tel: +47 24 00 24 00
www.ey.com

Til Kontrollutvalget i rettssubjektet Den Norske Kirke

Oslo, 14. mars 2022

Vi har gleden av å oversende en rapport som oppsummerer vår revisjon av årsregnskapet til Rettssubjektet Den Norske Kirke (Selskapet). Kravene i den nye revisorloven og i EUs revisjonsforordning er innarbeidet i rapporten.

Vår revisjon ble utformet for å gi en konklusjon på årsregnskapet for 2021, og denne rapporten inneholder hvilke funn vi har gjort innen fokusområdene for revisjonen.

Vår revisjonsberetning for 2021 er oppdatert for å reflektere de nye kravene i EU-forordningen og ny revisorlov i. Side 12 i denne rapporten har en oppsummering av de vesentligste endringene i vår revisjonsberetning.

Vi har opparbeidet en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.

Vi har hatt god dialog med ledelsen i Rettssubjektet Den Norske Kirke, og medarbeiderne i Selskapet har gitt oss sin fulle støtte og hjelp under vår revisjon av 2021-regnskapet.

Denne rapporten er utarbeidet for bruk av kontrollutvalget, Kirkerådet og ledelsen i Rettssubjektet Den Norske Kirke, og er ikke ment for og skal ikke brukes av andre.

Vi ser frem til å møte dere for å presentere og diskutere innholdet i denne rapporten og for å svare på spørsmål dere har til rapporten eller andre revisjonsrelaterte forhold.

Med vennlig hilsen

Ernst & Young AS

Kjetil Andersen

statsautorisert revisor

Innhold

01

Sammendrag

02

Revisjonsomfang og risikoer

03

Observasjoner fra revisjonen

04

Vedlegg

Sammendrag

Avtalte og planlagte leveranser

- ▶ Revisjonsberetning for årsregnskapet
- ▶ Attestasjon kontrolloppstilling
- ▶ Attestasjon av prosjekttilskudd (avtales løpende)
- ▶ Oppsummering av revisjonen til kontrollutvalget
- ▶ Kommunikasjon
 - ▶ Løpende statusmøter med økonomiledelsen, inkludert
 - ▶ Planlegging
 - ▶ Oppsummering interim
 - ▶ Oppsummering årsoppgjørrevisjon
 - ▶ Oppsummering av revisjonen
- ▶ Bistand i forhold til overføring av eiendomsportefølje fra OVF

Sammendrag

Endringer i revisjonsstrategi, omfang eller risikovurderinger

- ▶ Vi har utført vår revisjon i henhold til den revisjonsplanen vi tidligere har kommunisert til kontrollutvalget.

Uenighet med ledelsen

- ▶ Vi plikter å informere om ev. uenighet med ledelsen om forhold som vesentlig kan påvirke regnskapet.
 - ▶ Vi har ingen områder hvor vi har identifisert at vi er uenig med ledelsens vurderinger.

Konklusjon

- ▶ Basert på våre revisjonshandlinger har vi ikke avdekket vesentlig feilinformasjon, og vi har til hensikt å avgi en revisjonsberetning uten forbehold eller presiseringer
- ▶ Vi planlegger å utstede en revisjonsberetning forbehold eller presiseringer når vi har mottatt signert årsberetning og godkjent og signert regnskap.
- ▶ Gjenstående arbeid:
 - ▶ Å innhente fullstendighetserklæring,
 - ▶ fullføre gjennomgang av hendelser etter balansedagen

2021

Planlegging

- ▶ Planleggingsmøte med ledelsen
- ▶ Presentasjon av revisjonsplan kontrollutvalget
- ▶ Innledende presentasjon av sentrale forhold ved revisjonen
- ▶ Informasjonsinnhenting av internrevisjonens arbeid

Interim

- ▶ Prosesskartlegging og eventuell test av kontroller
- ▶ Gjennomgang IT
- ▶ Løpende kommunikasjon og diskusjon om forhold som avdekkes

Etter interim

- ▶ Fremdriftsstatus og identifiserte problemstillinger
- ▶ Legge frem fremdriftsplan
- ▶ Møte med økonomi – avklare problemstillinger i forkant av årsoppgjøret
- ▶ Avklaring omfang/tidsplan for øvrig informasjon

2022

Årsoppgjør

- ▶ Gjennomgang av vesentlige balanseposter, regnskapsmessige problemstillinger, skjønnsmessige vurderinger og poster som har vært drøftet med økonomi og årsrapport
- ▶ Oppdatering av sentrale forhold ved revisjonen

Oppsummering av revisjonen

- ▶ Rapportering til kontrollutvalg
- ▶ Oppsummerings- og evalueringsmøte

Sep

Okt

Nov

Des

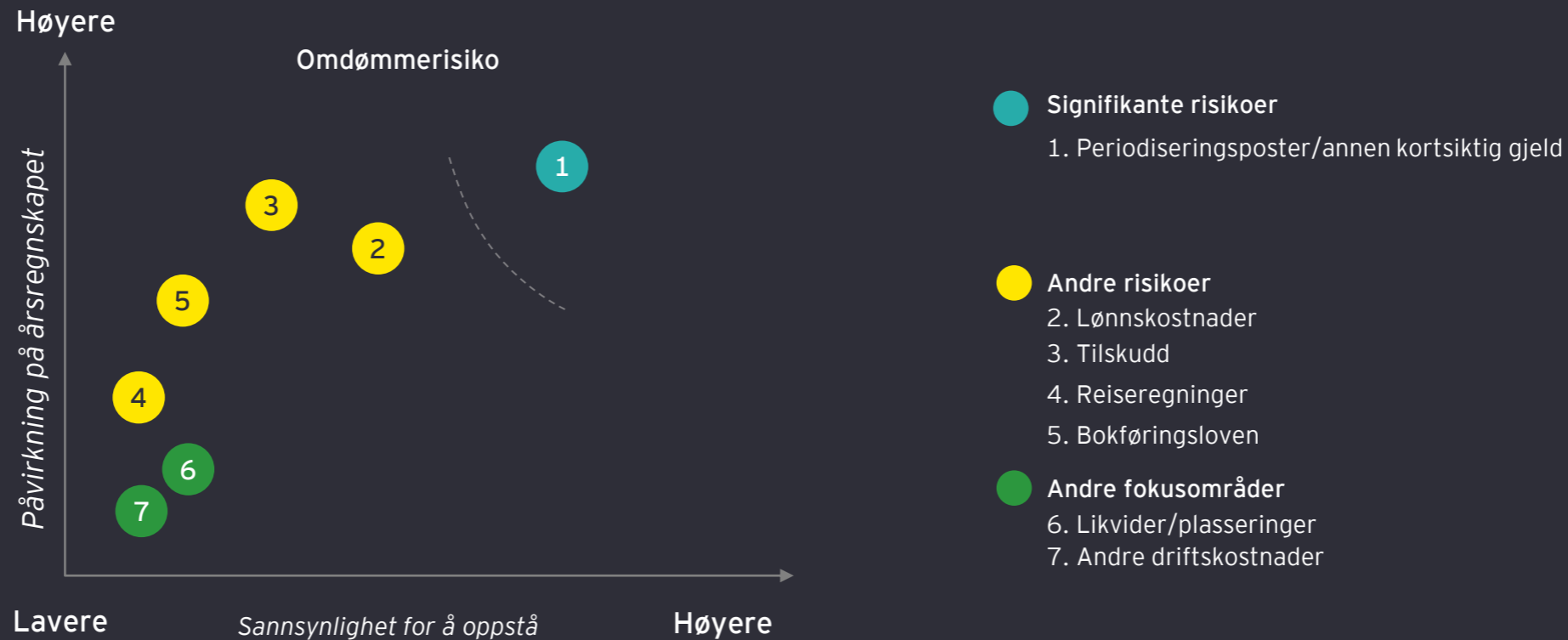
Feb

Mar

Revisjonsrisiko og fokusområder

Risikovurdering

Vi har vurdert iboende risiko i regnskapet, herunder IT-systemene. Vi har også gått gjennom risikoer identifisert i tidligere år og vurdert dem i sammenheng med vår forståelse av virksomheten, bransjen og endringer i lover og regler.

Vurdering av mislighetsrisiko

Vi vurderer risikoen for misligheter og for at ledelsen overstyrer kontroller. Vi gjennomgår de handlingene ledelsen gjennomfører for å motvirke disse risikoene.

Det kreves at vi har en profesjonelt skeptisk holdning og er innforstått med muligheten for at det kan foreligge vesentlig feilinformasjon i regnskapet som skyldes misligheter.

Vi er pålagt å rette forespørsler til dem som har overordnet ansvar for styring og kontroll, også om hvordan det føres tilsyn med de interne kontrollene som ledelsen har opprettet.

For orden skyld gjør vi oppmerksom på at vi som revisor ikke har som særskilt oppgave å teste eller revidere for misligheter, men vil selvsagt følge opp og rapportere på forhold vi avdekker gjennom revisjonen for øvrig.

Vurdering av risiki knyttet til Covid-19

Observasjoner fra revisjonen

Building a better
working world

Vesentlige forhold innen revisjon og regnskap

Periodiseringsposter

Flere av prosjektene går over flere år

Utførte revisjonshandlinger

- ▶ Vi har i revisjonen fokusert på å kvalitetssikre korrekt periodisering av inntekter og kostnader ved å substans teste avsetninger og analyser mot tidligere perioder.

Konklusjon

- ▶ Vi har utført våre revisjonshandlinger uten å ha vesentlige bemerkninger.

Tilskudd

DnK har til sammen driftsinntekter på mnok 2 323 hvorav mnok 2 308 er mottatt tilskudd fra statlige virksomhet, fylker og kommuner og andre organisasjoner.

Utførte revisjonshandlinger

- ▶ Vi har kontrollert at inntektene stemmer med underliggende avtaler og vedtaksbrev

Konklusjon

- ▶ Vi har utført våre revisjonshandlinger uten å ha vesentlige bemerkninger.

Vesentlige forhold innen revisjon og regnskap

Lønnskostnader

Totale lønnskostnader er på mnok 1 399 og er den største kostnadsposten for DnK.

Utførte revisjonshandlinger

Vi har utført analyser på lønn:

- ▶ Bruttolønn mot antall ansatte per måned
- ▶ Analysert endringer i fast lønn pr person pr måned i 2021 mot tilvarende i 2020.
- ▶ Korrelasjonsanalyse mellom feriepenger og brutto/nettolønn
- ▶ Brutto vs. nettolønn

I tillegg er lønn testet for et utvalg ansatt mot tariffavtaler, lønnskontrakter og annet relevant underlag.

- ▶ Kontrollert avsetning opptjent lønn i 2021 er på samme nivå som i 2020
- ▶ Avstemming kostnadsført lønn mot innberettet i lønnsystem.
- ▶ Vi har rettet forespørsler og foretatt vugge til grav test for å identifisere endringer i lønnsprosessen sammenlignet med i fjor.

Konklusjon

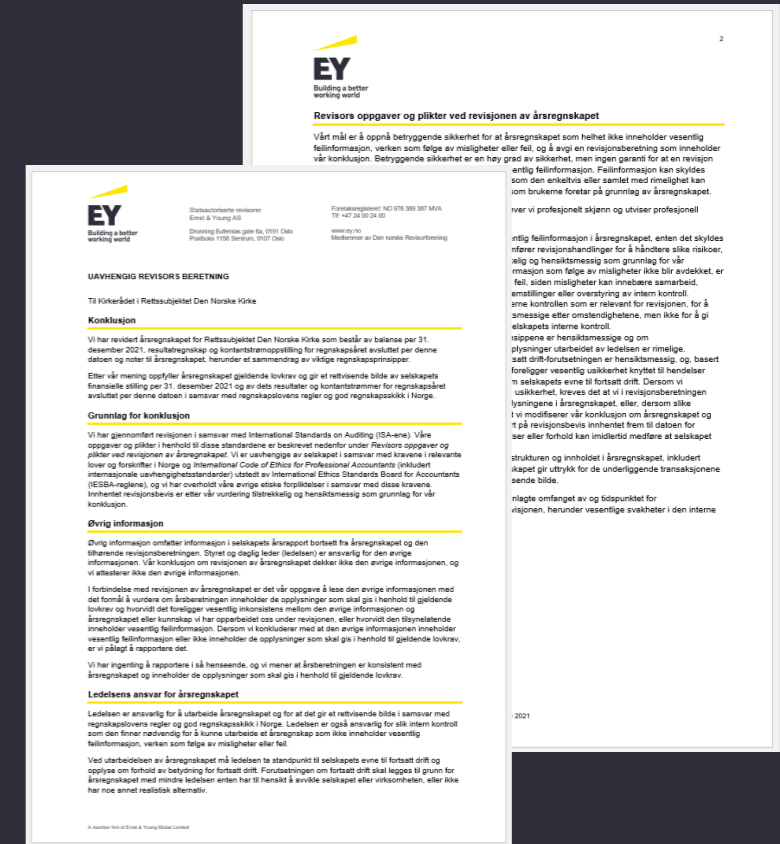
- ▶ Vi har utført våre revisjonshandlinger uten å ha vesentlige bemerkninger.

Ny revisjonsberetning – tilpasset ny revisorlov og EU-kravene

Revisjonsberetningen
Nye krav og oppdatert layout

Revisors beretning.

- ▶ De særnorske erklæringene i revisjonsberetningen er fjernet. Dette gjelder erklæringen om regnskapet (registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger) og opplysningene om det er avholdt pliktig møte mellom styret og revisor.
- ▶ Revisors erklæring om årsberetningen er utvidet i tråd med EUs regler.

Se vedlagte utkast til vår revisjonsberetning for 2021 utarbeidet i tråd med det nye regelverket. Ordlyden i beretningen er et utkast, og vil kunne endres som følge av utvikling frem til Kirkerådet fastsetter årsregnskapet samt intern kvalitetskontroll i EY.

Statsautoriserte revisorer
Ernst & Young AS

Dronning Eufemias gate 6,
Oslo Atrium, P.O.Box 1156, NO-0107 Oslo

Medlem av Den norske Revisorforening
Foretaksregisteret: 976 389 387 mva

Tel: +47 24 00 24 00
www.ey.com

Til Kontrollutvalget i Rettssubjektet Den Norske Kirke

Oslo, 14. mars 2022

Bekreftelse på uavhengighet i henhold til den norske revisorloven

Bekreftelse på objektivitet og uavhengighet

Etter vår vurdering er både EY og revisjonsteamet objektive og uavhengige i henhold til det som følger av gjeldende regelverk.

Kommunikasjon av forhold som kunne ha påvirket objektivitet og uavhengighet, herunder leverte tjenester

Den Norske Kirke og EY har etablerte prosesser og rutiner for å sikre revisors objektivitet og uavhengighet. Ernst & Young AS' åpenhetsrapport som er tilgjengelig på vår [hjemmeside](#) har mer detaljert informasjon om EY sin prosess. Både selskapets og EY's prosesser og rutiner er fulgt.

For å identifisere alle mulige trusler i vurderingen av EYs og revisjonsteamets objektivitet og uavhengighet overfor Den Norske Kirke, er det gjennomført prosedyrer for å sikre at det ikke foreligger forretningsforbindelser i strid med regelverket, og alle teammedlemmer har bekreftet sin uavhengighet. Det er ikke identifisert noen forhold som kunne medført en forpliktelse til å melde fra om noen brudd på regelverket til revisjonsutvalget.

Etter vår mening har andre tjenester enn revisjon som er levert i løpet av regnskapsåret hatt ingen eller en ubetydelig effekt på årsrapporten eller årsregnskapet.

Med vennlig hilsen

Ernst & Young AS

Kjetil Andersen
statsautorisert revisor

Oppsummering av avvik i revisjonen

Vi har ikke identifisert noen feil eller avvik under vår revisjon av årsregnskapet for 2021.

I løpet av vår revisjon akkumulerer vi forskjeller mellom beløp, klassifisering, presentasjon og noteopplysninger av poster i regnskapet som bokført eller rapportert av Den Norske Kirke og det vi mener er påkrevd er påkrevd i henhold til det gjeldende rammeverket for finansiell rapportering.

Utvikling i regelverket for
regnskap og andre relevante
lover og regler

Ny Regnskapslov fra 1. juli 2021, (virkning fra 2022)

- ▶ **Vesentlighetsprinsippet:** Prinsippet følger i dag ikke direkte av regnskapsloven, men er allment forstått som en del av prinsippet om god regnskapsskikk. Vesentlighetsprinsippet kan karakteriseres som regnskapsregulerings toleransegrense for mangelfull rapportering. Vesentlighetsprinsippet setter et skille mellom vesentlige forhold, hvor mangler ved rapporteringen ikke skal forekomme, og uvesentlige forhold, hvor mangler kan forekomme.
Det tas inn en definisjon av vesentlighetsprinsippet i ny regnskapslov § 1-10: «En opplysning er vesentlig dersom utelatelsen eller feil i slike opplysninger med rimelighet kan forventes å påvirke beslutninger som brukere tar på grunnlag av foretakets årsregnskap. Enkeltposters vesentlighet skal vurderes i sammenheng med andre tilsvarende poster.»
- ▶ **Unntak fra konsolidering:** Det er gjort endringer for å innarbeide i norsk rett alle unntak fra konsolidering som følger av direktivet.
Regnskapsloven § 3-8 første ledd nytt annet punktum skal lyde: «Et datterselskap kan utelates fra konsolidering hvis det er særlig vanskelig og uforholdsmessig kostbart å hente inn informasjon om datterselskapet innen en rimelig frist, eller det foreligger alvorlige og langvarige begrensninger som i vesentlig grad er til hinder for morforetakets utøvelse av sine rettigheter.»
- ▶ **Distribusjonsutgifter:** Regnskapsloven § 5-4 annet ledd nytt annet punktum skal lyde: «Distribusjonsutgifter inngår ikke i anskaffelseskost ved tilvirkning».
- ▶ **Forskning og utvikling:** I regnskapsloven § 5-6 er hovedreglen før endringen at forskning og utvikling skal balanseføres, med en spesialbestemmelse om at denne type utgifter kan kostnadsføres. Etter endringen skal kostnader til forskning alltid kostnadsføres, mens utviklingskostnader kan balanseføres dersom kriteriene for det er oppfylt. Dersom den økonomiske levetiden for balanseførte utviklingsutgifter ikke kan anslås pålitelig, kan skal de avskrives over maksimalt ti år. Dette medfører også en endring i regnskapsloven § 6-2 første ledd post A. Anleggsmidler I. nr. 1 fra «Forskning og utvikling» til «Utvikling».
- ▶ **Avskrivningsperiode goodwill:** Regnskapsloven § 5-7 nytt tredje punktum tilføres som medfører at avskrivningsperiode for goodwill maksimalt kan være 10 år dersom den økonomiske levetiden ikke kan anslås pålitelig. I tillegg kommer en klargjøring i fjerde punktum om at nedskrivning av goodwill ikke kan reverseres.
- ▶ **Ekstraordinære poster og skatt på disse fjernes fra oppstillingsplanen:** Regnskapsloven § 6-1 første ledd som angir oppstillingsplanen for resultatregnskapet etter art, og regnskapsloven § 6-1 a første ledd som angir oppstillingsplan for resultatregnskap etter funksjon, endres slik at det ikke lenger fremgår ekstraordinære poster eller skattekostnad på disse.
- ▶ **Rekkefølgen på noteopplysninger:** Ny regnskapslov § 7-1 a medfører et krav til at rekkefølgen på noteopplysningene skal følge postene i oppstillingsplanene for balanse og resultatregnskap. Formålet er å øke sammenlignbarheten mellom foretakene. For noteopplysninger som ikke knyttes direkte til en post i oppstillingene, som prinsippnote og hendelser etter balansedagen, vil plasseringen ikke være gitt. For eksempel prinsippnoten vil naturlig kunne legges først, mens for eksempel hendelser etter balansedagen legges bak. Hvor disse legges må vurderes når vi ser hvordan praksis blir.
- ▶ **Tilføyelser i notekrav for foretak som ikke er små:** Ny regnskapslov § 7-7 a angir at det skal opplyses om bruttobeløp for eiendeler og forpliktelser, samt inntekter og kostnader som er presentert netto i balanse- eller resultatoppstilling. Videre sier ny regnskapslov § 7-7 b at det skal opplyses om arten og den økonomiske virkningen av vesentlige hendelser som har inntruffet etter balansedagen, og som ikke er regnskapsført i resultatregnskap eller balanse.
- ▶ **Små foretak får lettelse i notekravene**

Ny MVA-melding trer i kraft fra 01.01.2022 og skal baseres på SAF-T MVA-koder

Den nye MVA-meldingen er ikke skjemabasert, og vil ikke ha faste poster slik som i dag. Formålet med den nye meldingen er at det skal bli enklere og mer effektivt å levere riktige opplysninger.

Den nye MVA-meldingen bygges opp basert på selskapets rapporteringsplikt. En rapporterer kun på de bokførte transaksjoner der selskapet har en plikt. I første omgang vil nytt format gjelde for virksomheter som driver alminnelig næring (RF-0002).

▶ SAF-T MVA-KODER

- ▶ Det er ikke behov for nye avgiftskoder i 2022 sammenlignet med 2017-reformen. Den viktigste endringen er at det fra 2022 skal rapporteres på SAF-T avgiftskoder og ikke lenger på de faste 19 postene. Rapportering skal skje linje for linje per standard SAF-T MVA-kode. Det er aggregerte tall for bokførte transaksjoner per standard SAF-T MVA-kode som skal rapporteres. Utgående og inngående MVA beregnes/rapporteres basert på bokførte transaksjoner.

▶ MERKNADER I MVA-MELDINGEN

- ▶ Det vil ikke være obligatorisk å legge ved merknader i MVA -meldingen. Det vil imidlertid bli noen nye standardiserte merknader som vil medføre mindre manuell behandling av MVA-meldingene, herunder ved motsatt (unormale) fortegn.

▶ RAPPORTERING

- ▶ Den nye MVA-meldingen skal som utgangspunkt være basert på rapportering direkte fra et regnskapssystem eller sluttbrukersystem via et teknisk grensesnitt (API). Alternativt tillates manuell levering ved innlogging i en egen portal. I og med at rapporteringen baseres på standard MVA-koder (SAF-T-koder), må regnskapet innrettes slik at nødvendige opplysninger kan hentes ut av regnskapssystemet. Dersom regnskapssystemet er klargjort for fellesregistrerte selskaper, kan konsolidert MVA-melding leveres direkte fra systemet fra rapporterende enhet. Levering av MVA-melding direkte fra fagsystem forutsetter at tekniske endringer er foretatt, slik at fagsystemet er tilpasset dette. Regnskapsfører må derfor påse at regnskapssystemet er oppgradert til ny versjon før bokføringen starter opp i januar. Levering i den nye løsningen begrenser muligheten til å gjøre manuelle korreksjoner før innsending. Eventuelle korreksjoner må gjøres i regnskapssystemet før innsending.

▶ MVA-SPESIFIKASJON

- ▶ MVA-meldingen blir mer detaljert, og MVA- spesifikasjon er et helt nytt element i MVA-meldingen.

▶ TILLEGGSMELDING UTGÅR

- ▶ Fra og med 2022 er det ikke lenger mulig å sende tilleggsmelding til innsendt MVA-melding. Dersom det er behov for å gjøre korrigeringer, blir det kun mulig å sende inn en helt ny MVA-melding som erstatter den allerede innsendte meldingen. Den siste innsendte meldingen legges i sin helhet til grunn for egenfastsettingen. Tidligere innsendte versjoner vil bli tatt vare på og være tilgjengelig for virksomheten gjennom Skatteetatens løsninger og i Altinn.